

Xarxa Natura 2000: millora de la conservació dels espais fluvials en l'àmbit de les vernedes

Procés de participació per a una proposta de modificació dels espais la Xarxa Natura 2000 de Catalunya, com a Llocs d'importància comunitària (LIC), en espais fluvials en l'àmbit de distribució de les vernedes (i altres boscos de ribera)

Sessió amb ens locals de la Conca de l'Alt Segre

5 de juliol de 2022

Informe de resultats

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural
**Direcció General de Polítiques
Ambientals i Medi Natural**

Suport tècnic

1. Presentació

El Servei de Planificació de l'Entorn Natural (SPEN) està treballant per ampliar la delimitació dels espais de la xarxa Natura 2000, com a Llocs d'importància comunitària, en espais fluvials amb distribució de les vernedes de la regió mediterrània i alpina, en tant que hàbitat d'interès comunitari a les conques de l'Alt Segre, el Ter i el Besòs.

L'estat de conservació de les vernedes, i altres boscos de ribera, així com del conjunt de la biodiversitat propis de les aigües continentals és desfavorable i es vol revertir la seva situació. Una de les accions previstes és aprovar una proposta de Lloc d'importància comunitària, centrant la seva atenció en els espais fluvials a l'àmbit de distribució (real i potencial) de les vernedes (i altres boscos de ribera), a les conques de l'alt Segre, el Ter i el Besòs.

La proposta és una oportunitat per recuperar l'estat ecològic dels hàbitats de ribera d'interès comunitari i una oportunitat per al territori per fer-ho de manera equilibrada i compatible amb tots les interessos i objectius dels actors del territori.

Per aquest motiu s'ha impulsat un procés de participació amb un doble objectiu:

- Exposar la delimitació dels trams fluvials que passarien a incorporar-se als espais de la xarxa Natura 2000, resultant de la feina elaborada per grup de treball en el marc del Projecte Life Alnus.
- Recollir i debatre aportacions per millorar la proposta de delimitació dels LIC per assolir la millor conservació dels hàbitats i espècies d'interès comunitari propis dels espais fluvials

En aquest marc el passat 5 de juliol de 11.00 a 13.00h va tenir lloc la sessió de debat amb ens locals de la Conca de l'Alt Segre. La sessió es va organitzar de forma telemàtica i a continuació es recullen els resultats d'aquesta sessió.

2. Aportacions realitzades

Percepció de desconfiança i excés de control per part de diferents administracions

Els participants veuen amb bons ulls la proposta de protecció plantejada de la Xarxa Natura 2000, però creuen que és una capa més que s'afegeix a totes les que ja estan i que no és necessària, ja que els Ajuntaments des del territori ja compten amb prou seguiment d'organismes que ja els estan tutelant.

Per exemple, L'ACA, la CHE (Confederació Hidrogràfica de l'Ebre), Protecció de Boscos de la Generalitat, entre d'altres, ja s'encarreguen de controlar les actuacions en el territori i són els canals als quals d'adreçar-se per tal de demanar permisos a l'hora de realitzar tasques o actuacions en benefici del medi. Per tant, la inclusió dels territoris proposats en el marc de la Xarxa Natura 2000 es tractaria, doncs, d'afegir una capa més de protecció que en molts casos no es creu necessària, perquè des dels ens locals es creu que aquests espais ja estan suficientment protegits.

Necessitat de plans més concrets i evitar la superposició de plans de protecció generals

Per exemple, s'assenyala que el riu Bastanist (a la zona de Martinet ja és un riu que forma part del corredor del Parc del Cadí) i per tant no s'acaba d'entendre la superposició d'un pla de protecció a sobre d'un l'altre. Aquesta superposició no s'acaba de comprendre degut a que es tracten de plans genèrics que tenen mancances pel que fa a la concreció de mesures.

Invasió de les competències municipals i pèrdua de sobirania dels ens locals sobre el propi territori.

La incorporació de nous projectes o plans de protecció es perceben pels ens locals com una invasió de competències municipals i per tant una pèrdua de poder de decisió sobre el propi territori. Per exemple, la redacció de la proposta del Pla de Protecció del Parc Natural es veu com una invasió de competències municipals en matèria d'urbanisme, curses de muntanya, accessos motoritzats, camins, etcètera.

Els participants, en aquest sentit desitgen que la proposta d'ampliació de la Xarxa Natura 2000 no serveixi de precedent per envair més competències municipals. Per exemple, la llei de muntanyes o la llei de territori són altres regulacions que augmenten aquesta sensació que poc a poc es tendeix més a restar competències als principals interessats del territori que són els mateixos ens locals.

Percepció de llunyania de l'administració competent amb els ens locals del territori i dificultats en els tràmits

Els participants posen sobre la taula la necessitat que des de l'administració pública competent que preveu aquests projectes trepitgin i coneixin el territori, perquè aquests es puguin adequar a les necessitats que pugui tenir el territori.

Alhora, també la incorporació d'aquests plans es perceben com la imposició de projectes que van en contra de la gestió dels que es troben al territori i una pugna entre posicions polítiques, organitzacions, molt sovint allunyades de la realitat.

Necessitat de gestió dels espais naturals

Des dels Ajuntaments, que són els primers interessats en preservar el medi ambient del seu territori, ja realitzen tasques de manteniment i neteja de la brutícia derivada de l'activitat humana, del bestiar, etcètera. Els ajuntaments ja fan neteges i fan entrar el bestiar per mantenir tots els espais en condicions. La protecció ha d'anar acompanyada d'un pla de gestió.

Necessitat de disposar de més flexibilitat i permissivitat en algunes actuacions en el territori

Es posa de manifest que els ens locals són els primers interessats en tenir cura de la preservació del territori i que en alguns casos disposen de molt poc marge de maniobra. Aquesta manca de flexibilitat es creu que ve donada per la manca de coneixement del territori per part dels organismes que donen els permisos.

Per exemple, es comenta que:

- A la Ribera d'Alp hi ha una desembocadura del riu de la Molina on hi ha un metre i mig de grava que des de l'Ajuntament volen rebaixar i porten lluitant des de fa temps per tal de netejar aquest espai però sense èxit degut als impediments i dificultats administratives. Es demana que, d'alguna manera, hi hagi una certa flexibilitat per poder demanar llicències per netejar les rieres o desembocadures. Sovint ni tan sols responen a les demandes que fan els ajuntaments. Es troba a faltar més implicació i col·laboració per part de les administracions competents (ACA, etc.) fet que genera molta inseguretat.
- Un altre exemple mencionat és la intervenció realitzada a la zona de Gallissà, la qual era un abocador en la que van fer diferents actuacions com replantar verd, boscos de ribera i es van voler afegir uns gronxadors per a infants, però la CHE no ho va autoritzar.

Percepció des del territori que alguns dels espais ja estan ben preservats

Es posa d'exemple la zona dels rius i vernedes de Martinet. Els rius del Segre, Arànsers i Llossa s'han mantingut conservats. En aquests espais no s'ha fet cap intervenció perquè la natura es regenera i es manté sola. Es comenta que en altres espais com a Bellver, a la zona de Gallissà, s'han fet grans esforços per la neteja i el manteniment en un estat adequat de l'espai.

Els plans de protecció han d'anar acompanyats d'ajuts econòmics per a la seva preservació

Sorgeixen els dubtes sobre què implica pels ens locals incorporar nous espais a la Xarxa Natura 2000 i es comenta que des dels Ajuntaments ja duen a terme tasques de gestió pel correcte manteniment dels espais naturals. Per exemple, es comenta que a la verneda de Gallissà, entre l'Ajuntament de Bellver i la Fundació Catalunya La Pedrera, van encarregar-se de la neteja d'un espai que abans era un abocador i que totes aquestes tasques van suposar una despesa per la qual no van rebre cap compensació econòmica o ajut a canvi.

Hi ha la visió que la Xarxa Natura 2000 pot esdevenir una finestra d'oportunitat per poder rebre subvencions i implementar determinades actuacions en el territori. Es destaca que bona part del finançament provinent de la Unió Europea destinat a espais naturals es centren en els espais de la Xarxa Natura 2000.

D'altra banda, també es destaca que aquestes subvencions han de venir de la ma de projectes més importants i ambiciosos que vagin més enllà d'inversions puntuals en petites actuacions.

Desconeixement i manca d'informació de les fonts de finançament

Els municipis sovint no saben com accedir a les fonts de finançament ni a quines portes cal trucar per accedir als recursos que podem permetre impulsar millores al seu territori. Per exemple a Bellver volen construir una bassa d'aigua pels bombers a la zona de Nas (que forma part de Natura 2000) i no han pogut accedir a cap recurs. S'explica que existeixen línies de finançament europees però que han d'anar vinculades a algun projecte més ampli com per exemple *Life Alnus*, però en tot cas es manifesta la necessitat per part dels ajuntaments de disposar de més suport i acompanyament per poder accedir a aquests recursos i saber com i on presentar els projectes.

Projecte de la via fluvial de Llúvia a Martinet

Cal tenir en compte que existeix un projecte a la Cerdanya que va quedar aturat per la pandèmia i que es vol reprendre que consisteix en una via verda aprofitant el camí del riu Segre per a turistes i bicicletes amb un itinerari que comunicaria el municipi de Llúvia amb el de Martinet. Sovint s'ha viscut d'esquena al riu i la proposta és fer un camí que posi en valor el riu i permeti el desplaçament a peu o en bicicleta i uneixi tota aquesta zona tant atractiva.

Actualment aquest projecte s'està reprenent per part de la Fundació Catalunya la Pedrera, el Consell Comarcal i la Diputació de Lleida mitjançant el finançament de fons europeus provinents del programa *Next Generation* i no ha caigut en l'oblit, però es tracten de projectes lents i costosos.

Que el pla no afecti al sector primari

Es destaca la importància de la sèquia del municipi de Bellver pel sector primari, amb quota d'aigua del riu Segre. Es demana que la delimitació i la inclusió d'aquest espai no afecti al sector primari de la zona que es beneficia de la sèquia de Bellver.

Abordar el problema de les captacions d'aigua

A la Cerdanya, en general, i a Bellver en particular hi ha un assignatura pendent que són les captacions d'aigua. Preocupa perquè són velles, estan desaprofitades i els costa emplenar el dipòsit nou. Cal ordenar això ja que es una cosa que preocupa.

Cal donar veu i tenir més en compte la visió dels Ajuntaments en els processos participatius

Els participants veuen necessari que en el moment de realitzar aquests o altres processos participatius en els quals es recullin les diferents visions de les parts interessades amb relació a la gestió del territori es faci una adequada ponderació de les opinions aportades.

Aquest suggeriment ve a l'arrel que creuen que s'hauria de donar més importància a segons quines visions i suggeriments d'aquells participants que disposen de més informació en els processos de reflexió i diagnosi. D'altra banda, manifesten que en alguns processos en els que se'ls ha demanat opinió posteriorment han sentit que no se'ls ha tingut en compte.

Cal revisar i corregir els noms d'alguns rius

Es valora la necessitat de revisar els noms d'alguns espais inclosos en el projecte. Per exemple des del municipi de Martinet s'apunta que el riu de la Verneda al territori sempre s'ha conegut amb el nom del riu d'Arànsers.

3. Participants

Ens locals

- Ramon Chía, alcalde de Fontanals
- Pere Ginesta, regidor de l'ajuntament de Montellà i Martinet
- Joaquim Romero Pereira, regidor d'Agricultura i Muntanya de l'Ajuntament de Bellver de Cerdanya

Equips tècnics

- Sara Pont, Cap del Servei de Planificació de l'Entorn Natural
- Quim Bach, tècnic del Servei de Planificació de l'Entorn Natural
- Pol Guardis, tècnic del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya i coordinador del projecte Life Alnus
- Josep Fabra, Fundació Catalunya la Pedrera

Equip dinamitzador

- Joel Villanueva, INDIC
- Manel Ruiz, INDIC

4. Valoració de la sessió

En finalitzar la sessió les persones participants van poder valorar alguns aspectes de la sessió:

Com valoreu la sessió de treball?

Mentimeter

Sessió amb ens locals

